

Program för kommunens samverkan med den idéburna sektorn

Antaget av kommunfullmäktige 2012-06-12

**Linköpings
kommun**

Linköping

– samverkan mellan kommunen och den idéburna sektorn

Den idéburna sektorn fyller en viktig funktion i människors vardag. Inom den ryms mycket av den verksamhet som ger människor livskvalitet. Inom den idéburna sektorn utvecklas demokratin och idéer sprids. Genom den sociala ekonomin får många människor, som annars står långt ifrån arbetsmarknaden, ett jobb att gå till och en meningsfullhet i vardagen. Den idéburna sektorn utvecklar stadsdelar och bidrar till såväl mångfald som integration. Den idéburna sektorns förutsättningar är viktiga för Linköpings kommun och dess utveckling.

Linköpings kommun är i sin tur en viktig aktör för den idéburna sektorn, som samarbetspartner, kund och finansiär. Den idéburna sektorns goda effekter kan förstärkas om kommunen blir bättre på att främja sektorn och finna nya samverkansmöjligheter.

Kommunens alla nämnder och styrelser har sin respektive del i det gemensamma ansvaret för att programmet ska ge avtryck i vardagen. Medvetenheten hos kommunens anställda och förtroendevalda, och en levande dialog såväl inom kommunen som mellan kommunen och sektorn, är därför av stor betydelse för att den idéburna sektorn ska kunna utvecklas i Linköpings kommun.

Carina Boberg
Kommunalråd

Innehållsförteckning

Bakgrund	4
Varför ett program om samverkan mellan kommunen och den idéburna sektorn?.....	4
Begrepp och förklaringar.....	4
Värdegrund	5
Syftet med Linköpings kommuns program för samverkan med den idéburna sektorn.....	5
Programmets användning.....	5
Avgränsning	5
Omvärld	6
Planering, genomförande och uppföljning	7
Vision och mål	8
Övergripande prioriteringar för samverkan mellan Linköpings kommun och den idéburna sektorn	9
Delaktighet och inflytande i samhället	10
Välfärdsutveckling	11
Volontärtjänster	12
Lästips	13

Bakgrund

Varför ett program om samverkan mellan kommunen och den idéburna sektorn?

Detta program utgår från en grundsyn att samhället organiseras i tre sektorer: den offentliga sektorn, den idéburna sektorn och näringslivet. För kommunens utveckling är det avgörande att de tre sektorerna samarbetar med varandra. Den idéburna sektorn är betydelsefull för såväl samhället som för den enskilda människan.

Begrepp och förklaringar

Det finns en mängd olika begrepp inom detta område och begreppsapparaten är därtill föränderlig. Här nedan redovisas några begrepp samt hur de definieras i detta program.

Linköpings kommun/kommunen/personer som bor och verkar i kommunen

När begreppet kommunen används i detta program, avses det geografiska området Linköping med alla stadsdelar och tätorter med omland. Med Linköpings kommun avses Linköpings kommun som organisation. Med personer som bor och verkar i kommunen avses alla som bor och/eller verkar inom det geografiska området Linköping, dvs. i alla stadsdelar och tätorter med omland.

Centrala begrepp och definitioner

Den idéburna sektorn. Detta begrepp kan ses som ett samlingsbegrepp och avser här folkrörelser, föreningsliv, trossamfund, kooperativ, stiftelser m.m. men också aktörer utan formell organisation, t ex olika nätverk och möten.

Med *den idéburna sektorns organisationer* menas de organisationer, skilda från offentlig sektor, marknaden och det enskilda hushållet, där människor organiserar sig och agerar tillsammans. Deltagandet är frivilligt och verksamheten styrs av organisationens medlemmar utifrån ett gemensamt intresse eller värdegrund. Andra begrepp som ofta avser samma sak är *det civila samhället*, *den ideella sektorn*, *frivilligheten* m.fl.

Med begreppet *social ekonomi* avses ”organiserade verksamheter som primärt har samhälliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organisatorisk fristående från den offentliga sektorn. Dessa sociala och ekonomiska verksamheter bedrivs huvudsakligen i föreningar, kooperativ, stiftelser och liknande sammanslutningar. Verksamheter inom den sociala ekonomin har allmännytta eller medlemsnytta, inte vinstintresse, som främsta drivkraft.”¹

Sociala företag kännetecknas av att de

- har ett övergripande ändamål att integrera människor som har stora svårigheter att få och/eller behålla ett arbete
- skapar delaktighet för medarbetarna genom ägande, avtal eller på annat väl dokumenterat sätt
- i huvudsak återinvesterar sina vinster i egna eller liknande verksamheter
- är företag som är organisatoriskt fristående från offentlig verksamhet.

Volontär är en person som frivilligt engagerar sig i en ideell verksamhet utan att få betalt.

¹ Se skandinaviska institutet för social ekonomi <http://socek.se/node/5>

Värdegrund

Ett samhälle där människors ideella och idéburna engagemang tillvaratas är grunden för en stark demokrati. En levande demokrati präglas av mångfald, alla människors lika värde, medmänsklighet, ansvarstagande, idealitet samt möjlighet till påverkan. Detta program grundar sig på respekt för allas människors lika värde, rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Denna värdegrund omfattar såväl informella nätverk, intressegrupper och liknande som den idéburna sektorns formella organisationer.

Syftet med Linköpings kommuns program för samverkan med den idéburna sektorn

Syftet med föreliggande program är att

- formulera Linköpings kommuns ambition och vilja att ta sin del i ansvaret för att stödja och utveckla samverkan med den idéburna sektorn
- den idéburna sektorns och den sociala ekonomins roll skall synliggöras och uppmärksammas.
- vara en del av en process för att bidra till social och ekonomisk utveckling för olika målgrupper – ett mer inkluderande samhälle.

Programmets användning

Programmet kan användas på flera olika sätt, bland annat ska det:

- utgöra ett redskap för Linköpings kommun att uppnå en helhetssyn, en gemensam ambition, ett gemensamt förhållningssätt och övergripande strategier i frågor gällande samverkan med den idéburna sektorn – uttrycka en viljeinriktning för hur förtroendevalda och medarbetare i Linköpings kommun ska förhålla sig när det gäller dessa frågor,
- stimulera förtroendevalda och medarbetare i Linköpings kommun till intresse för och kunskap om den idéburna sektorn och,
- vara ett stöd i kommunikations- och utbildningssammanhang.

Avgränsning

Frågor som redan regleras genom lagar, regler och förordningar eller andra kommunala program och styrdokument upprepas inte i detta program utom då det finns speciell anledning att understryka någon fråga. Angränsande kommunala handlingsprogram är t ex program för social hållbarhet. Viktiga beröringspunkter finns också i kommunens upphandlingspolicy.

Omvärld

Europa

EU:s institutioner har enligt Lissabonfördraget ett ansvar för att ha "en öppen, tydlig och regelbunden dialog ... med det civila samhället". Många länder i Europa har överenskommelser med civilsamhällets organisationer. Överenskommelserna är olika från land till land men syftar till stärkt demokrati och samverkan inför framtida utmaningar. Den sociala ekonomin omfattas också av EU:s politik för, främst små och medelstora, företag.

Den europeiska plattformen mot fattigdom och social utestängning utgör EU:s bidrag till att ta itu med detta inom ramen för Europa 2020. Kommissionen har valt "Samarbete med den sociala ekonomin för att ta vara på dess potential" som ett av flera områden för insatser.²

Europarådet har olika former av dialoger med civilsamhällets organisationer.³ Även denna samverkan syftar till förstärkt demokrati.

Reves är ett europeiskt nätverk för regioner och kommuner för främjande av den sociala ekonomin. Nätverket har 75 medlemmar från tolv länder.

Sverige

I Sverige finns en Överenskommelse mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och SKL samt en motsvarande Överenskommelse som gäller integrationsområdet.

I december 2009 överlämnade regeringen propositionen "En politik för det civila samhället" (prop.2009/10:55) till riksdagen. Regeringen föreslår att målet för politiken för det civila samhället ska vara att förbättra villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin. Detta ska ske genom att i dialog med civila samhällets organisationer utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga, stärka dess förutsättningar att bidra till

samhällsutvecklingen och välfärden, samt fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

Propositionen innehåller bland annat förslag om:

- ett system för regelbunden uppföljning av politiken för det civila samhället
- ett tvärvetenskapligt forskningsprogram om det civila samhället
- utveckling av statistik om det civila samhället.

Östergötland

Regionförbundet Östsam satsar resurser på att arbeta med social ekonomi och sociala företag som en del i arbetet med att uppnå ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart samhälle. Arbetet sker i samverkan med bl. a kommunerna, den sociala ekonomins organisationer och samordningsförbunden i Östergötland. Regionförbundet Östsam är medlem i Reves.

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010DC0758:SV:NOT>

³ http://www.coe.int/T/NGO/default_en.asp

Planering, genomförande och uppföljning

Kommunstyrelsen har ett övergripande initiativ- och uppföljningsansvar för att detta program genomförs. Kommunstyrelsen har också ett "eget nämndansvar" för de frågor som styrelsen enligt sitt reglemente⁴ ansvarar för.

Kommunstyrelsen har gett kommunledningskontoret uppdrag att ta fram en välfärdsrapport en gång per mandatperiod. Välfärdsrapporten syftar till att beskriva hur medborgarnas livssituation ser ut – hur det är att bo, verka och vistas i kommunen. Genom rapporten följer Linköpings kommun kontinuerligt sin egen och omvärldens utveckling när det gäller socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar utveckling, dvs. om

den utveckling som tillgodoser dagens behov gör detta utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Välfärdsrapporten är en stomme i uppföljningsarbetet. Det är också viktigt att vid uppföljning beakta andra undersökningar av olika slag som Linköpings kommun och andra aktörer gör.

Nämnder och styrelser ska ta initiativ till att detta program för samverkan mellan kommunen och den idéburna sektorn blir känt inom Linköpings kommuns verksamhetsområden. Varje nämnd och styrelse ska främja samverkan med den idéburna sektorn och årligen sammanfatta arbetet i sin verksamhetsberättelse.

Samtliga bolag ska, i enlighet med fastställd företagspolicy/gemensamt ägardirektiv, utifrån detta dokument ta fram egna program.

⁴ Reglementet gäller bl. a. översiktsplanering, näringsliv, information, samordning av tillväxt- och sysselsättningsfrågor och hållbar utveckling.

Vision och mål

Det lokala arbetet för samverkan mellan Linköpings kommun och den idéburna sektorn ska styras av optimism och framåtanda utifrån en vision och övergripande mål.⁵

Strategisk plan med övergripande mål för 2011 – 2014 anger bl. a följande :

- Människor är fria att leva sina liv utan att begränsas av intolerans, fördomar och kriminalitet.
- Utanförskapet i Linköping minskar.
- Människor har förutsättningar till en rik fritid i Linköping.
- Linköpingsborna har en god hälsa.
- Linköping är en av Sveriges bästa kommuner att starta, driva och växa med sitt företag.
- Linköpings kommun erbjuder välfärdstjänster med en hög tillgänglighet och god kvalitet.

Vision

Den idéburna sektorn är en kraftfull aktör och samverkanspart för hållbar utveckling, en stark demokrati, medborgerlig delaktighet och ett inkluderande samhälle.

Övergripande mål för Linköpings kommuns samverkan med den idéburna sektorn

- Att synliggöra och ge förutsättningar för att stärka den idéburna sektorns självständiga roll samt utveckla möjligheterna för sektorn att utgöra en viktig aktör inom utvecklingen av ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart Linköping.
- Linköpings kommun och den idéburna sektorn samverkar för ett aktivt föreningsliv, goda förutsättningar för barn och ungdomars utveckling och för ett bra liv som äldre, för att varje stadsdel/kommundel är livskraftig och för samhörighet mellan alla som bor och verkar i kommunen.

⁵ Måluppfyllelsen kan analyseras och diskuteras utifrån statistik och fakta som tas fram i kommunens återkommande välfärdsrapport, men avses också att brytas ner och konkretiseras på nämndnivå.

Övergripande prioriteringar

för samverkan mellan Linköpings kommun och den idéburna sektorn

Det är angeläget att skapa forum där företrädare för Linköpings kommun och den idéburna sektorn möts. Forum för samtal kring gemensamma angelägenheter är av stort värde, dels för att öka kunskaperna i viktiga frågor, dels för att finna gemensamma handlingsvägar. Medborgarnas rätt att ta initiativ till och genomföra gemensamma projekt bidrar till fördjupad demokrati samt sociala och ekonomiska framsteg.

Genom att själva bygga upp och förvalta projekt och företag inom den sociala ekonomin kan marginaliserade grupper få möjlighet att påverka sin situation och därmed återinträda i samhällsgemenskapen. Ett ökat engagemang från samhället kan också göra att fler grupper med sina unika erfarenheter och kunskaper inkluderas i samhällsgemenskapen och ser möjligheter att starta verksamheter, projekt och företag.

Likvärdiga möjligheter och villkor ska gälla alla personer i kommunen, oavsett kön, könsöverskridande

identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Likvärdiga möjligheter och villkor ska på motsvarande sätt gälla för alla organisationer som erkänner och tillämpar den värdegrund som detta program bygger på (sid.5).

Det är viktigt att:

- Linköpings kommun har ett öppet och positivt förhållningssätt gentemot den idéburna sektorn.
- Linköpings kommun främjar den idéburna sektorn både i dess roll som självständig samhällskraft och i dess roll som part i samarbete då det gäller att lösa gemensamma angelägenheter.
- Kommunen har tydliga och funktionella regler för bidrag till den idéburna sektorns organisationer.

Prioriterade åtgärder som gäller för alla avsnitt

- Eftersträva att ha en överenskommelse med den idéburna sektorns demokratiskt uppbyggda organisationer.
- Erbjud personer som bor och verkar i kommunen lätt tillgänglig information om den idéburna sektorns organisationer och deras samverkan med kommunen
- Utbilda förtroendevalda och anställda om den idéburna sektorns organisationer, dess omfattning, möjligheter och villkor
- Vara medlem i förening/ar som har till huvuduppgift att
 - bedriva informations-, utbildnings- och rådgivningsverksamhet för utveckling av den idéburna sektorn/den sociala ekonomin
 - initiera och stödja utveckling av nya verksamheter
 - fungera som den sociala ekonomins företagsutvecklare och vara koordinator för den sociala ekonomin i gemensamma utvecklingsfrågor, nätverk och föreningar
- Bedriva omvärldsbevakning
- Medverka på regional, nationell och internationell nivå, bland annat i nätverk som syftar till att stärka den idéburna sektorn/den sociala ekonomin
- Medverka till att utveckla ny kunskap
- Se över regler för föreningsbidrag för att utreda om de kan göras mer enhetliga, mer långsiktiga och tydligt stödja Linköpings kommuns planer och program.

Delaktighet och inflytande i samhället

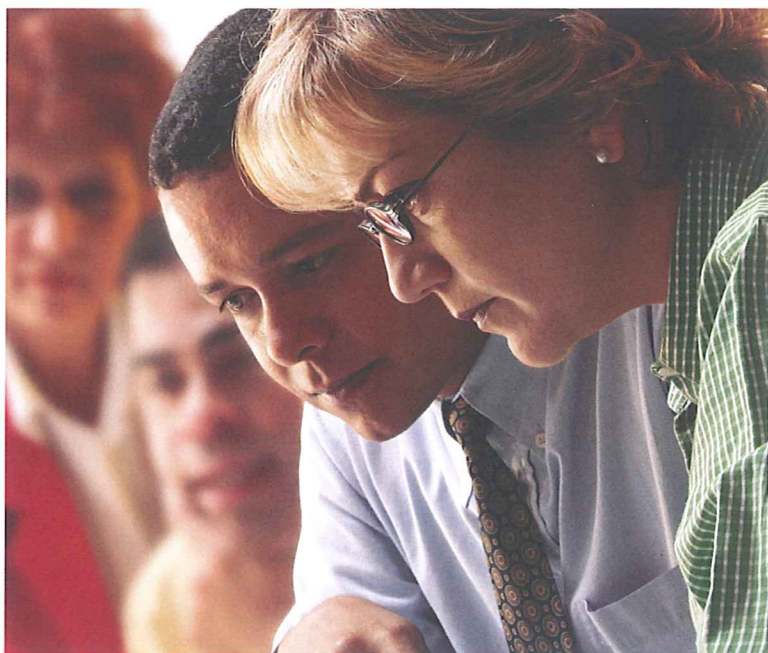
Den idéburna sektorn representerar en deltagardemokrati som är ett nödvändigt komplement till den representativa demokratin. I den medborgerliga dialogen bör aktörerna inom den idéburna sektorn vara en drivande kraft.

Det är viktigt att:

- alla har möjlighet att leva ett självständigt liv och påverka sin livssituation,
 - stärka och fördjupa den representativa demokratin samtidigt som vi ökar medborgarnas möjlighet till deltagande i processer kring beslut och utveckling i samhället,
 - kommunen är ett inkluderande samhälle där alla kan leva tillsammans, respektera varandra, ha gemensamma rättsnormer och gemensamma mötesplatser.
- FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, konventionen om barnets rättigheter och de nationella minoriteternas ⁶ möjlighet till inflytande tillämpas i praktiken i Linköpings kommuns verksamheter.

Prioriterade åtgärder

- Eftersträva utökad och kontinuerlig dialog med den idéburna sektorns aktörer.
- Utveckla former för brukarinflytande i Linköpings kommuns verksamhet med hänsyn till olika önskemål och behov hos olika grupper.

⁶ Med nationella minoriteter avses: samer, som också är ett urfolk, romer, judar, tornedalingar och sverigefinnar. Samtliga av dessa grupper har funnits i Sverige under mycket lång tid och är därför en del av det svenska kulturarvet. Se Litteratur och lästips: Regeringskansliet hemsida.

Välfärdsutveckling

Den idéburna sektorn kan bidra till att stärka och förnya välfärden. Det finns en efterfrågan på tjänster utförda av organisationer inom den idéburna sektorn och den kunskap som finns där.

Den idéburna sektorns organisationer har stor betydelse för lokal och regional utveckling. Ett vitt förgrenat föreningsliv skapar sammanhållning och identitet och föder kreativitet, kreativiteten kan sedan i många fall övergå till entreprenörskap. Människors initiativkraft och engagemang är mycket viktiga för en positiv utveckling av samhälle, näringsliv och sysselsättning. Arbetet med att främja den sociala ekonomin är en del av arbetet för tillväxt.

Aktivitet och social gemenskap är viktiga faktorer för människors hälsa och välbefinnande.

Den sociala ekonomin kan främja tillväxt inom kommunen och därmed bidra till förutsättningar för välfärdens utveckling.

Sociala företag ger jobb och försörjning, arbetsträning och praktik för människor som annars står utanför arbetsmarknaden. Detta innebär stora socioekonomiska vinster. Företagen kan fungera som en sluss ut till andra företag och organisationer på marknaden. Varor

och tjänster som efterfrågas blir producerade, även sådana som annars inte funnits på den öppna marknaden. Detta kan innebära att svarta jobb motverkas. Den offentliga sektorn kan få skatteintäkter och minskade kostnader.

Det är viktigt att:

- Linköpings kommun aktivt stödjer den idéburna sektorn/sociala ekonomin så att den kan växa och omfatta allt fler, bland annat genom att underlätta utveckling och undanröja eller medverka till att undanröja hinder för dess verksamhet.
- Upphandling styrs av Linköpings kommuns sociala, ekonomiska och ekologiska mål.
- Små och lokala organisationer har reell möjlighet att lämna anbud när Linköpings kommun genomför upphandling av varor och tjänster.

Prioriterade åtgärder

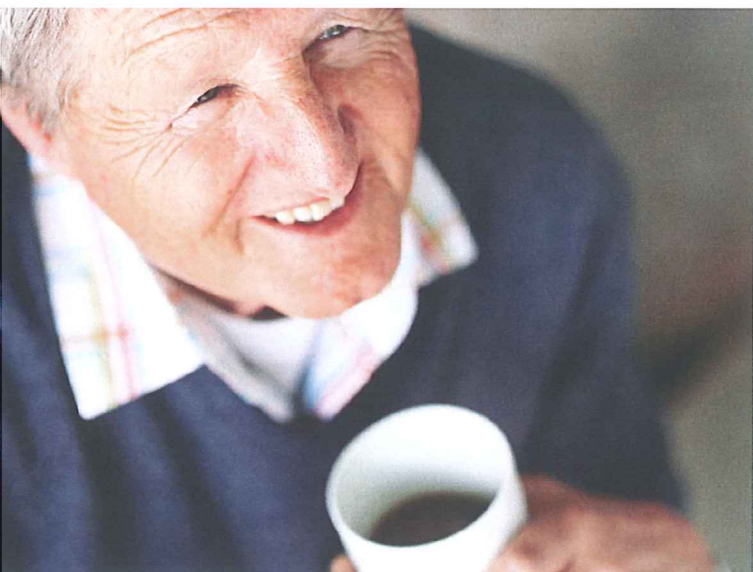
- Stödja socialt entreprenörskap som kan bidra till innovationer och välfärdsutveckling.
- Främja ett socialt entreprenörskap som bidrar till att skapa förutsättningar för alla kommuninvånare att försörja sig själva och att vara delaktiga i samhällsgemenskapen.
- Upphandla varor och tjänster med sociala och

miljömässig hänsyn och där så är lämpligt i mindre delar.

- Öka kunskapen om upphandlingsprocessen och därmed förbättra möjligheterna för den idéburna sektorns organisationer att medverka till mångfald och alternativa utföranden av varor och tjänster.
- Ge tillräckligt med tid vid upphandling så att även små aktörer hinner med att förbereda och lämna anbud.

Volontärtjänster

Ideellt arbete är ett komplement till och inte en ersättning för ordinarie betalt arbete inom ramen för offentlig sektors egna åtaganden och ansvar.

Det är viktigt att:

- Människors engagemang och vilja till ideellt arbete tas till vara
- Volontäruppdrag inom verksamhet som Linköpings kommun ansvarar för utförs med god kvalitet och efter samråd med berörda brukare

Prioriterade åtgärder

- Säkerställa att personer som bor och verkar i kommunen erbjuds information om och förmedling av lokala volontäruppdrag av olika slag.
- Informera om eller kunna hänvisa till ansvarig instans för information om volontäruppdrag på regional, nationell och internationell nivå.
- Säkerställa att det inom de verksamheter som Linköpings kommun ansvarar för finns ett aktivt och positivt förhållningssätt till volontärer samt att samråd sker med berörda brukare, och vid behov med deras anhöriga, om vilka volontäruppdrag som är lämpliga inom den egna verksamheten.

Lästips

Kommunala planer och program

- Agenda 21 – Handlingsplan för ett långsiktigt hållbart Linköping. Visioner – Mål – Förslag till åtgärder. Antagen av kommunfullmäktige i mars 1998.
- Biblioteksplan. Antagen av kultur- och fritidsnämnden, barn- och ungdomsnämnden och bildningsnämnden 2007.
- Handikappolitiskt handlingsprogram. Antaget av kommunfullmäktige 2008-12-09.
- Handlingsplan för Linköpings kommun om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap Lag (2006:544). Antagen av kommunfullmäktige 2009-11-24.
- Handlingsplan för säkerhets- och trygghetsfrågor inom nöjeslivet i Linköping. Framtagen i samarbete mellan Linköpings kommun, Närpolisen i Linköping och Linköpings universitet. Slutrapport för projekt Ökad trygghet och minskad brottslighet på nöjesgatan Ågatan – att lyckas med brottspreventiv samverkan. Linköpings universitet. Centrum för Brottsprevention och Brottsbekämpning. Institutionen för beteendevetenskap och lärande.⁷
- Handlingsprogram för Linköpings kommun enligt Lagen om skydd mot olyckor. Antaget av kommunfullmäktige 2009-09-29.
- Kommunens idrottspolitiska program. Antaget av kommunfullmäktige 2008-04-29.
- Naturvårdprogram för Linköpings kommun. Strategier och åtgärder 2008-2011. Antaget av kommunfullmäktige 2008-04-29.
- Program för social hållbarhet. Antaget av kommunfullmäktige 2011-04-26
- Riktlinjer för bostadsförsörjning. Antagen av kommunfullmäktige 2006-02-28.
- Stadsmiljöprogram för Linköpings innerstad. Interremmistiskt antaget av teknik- och samhällsbyggnadsnämnden 2007-03-14.
- Strategisk plan med övergripande mål. Antaget av kommunfullmäktige 2011-09-27.
- Trafiksäkerhetsprogram för Linköpings kommun. Antaget av teknik- och samhällsbyggnadsnämnden 2009-05-27.
- Åttapunktsprogrammet. Överenskommelse om samverkan mellan Linköpings kommun och Närpolisen i Linköping för att minska brott bland unga. Antaget av kommunstyrelsen 2009 -06-16.

Nationella dokument på internet

- Regeringens hemsida om en politik för det civila samhället <http://www.regeringen.se/sb/d/1982>
- SKL:s hemsida med text om det civila samhället: <http://www.skl.se/web/civilsamhallet.aspx>

⁷ Se internet: http://www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=Ökad trygghet och minskad brottslighet på nöjesgatan Ågatan - att lyckas med brottspreventiv samverkan&url=/dynamaster/file_archive/100317/d4367ce6da2e281aca007fb99c631141/Slutrapport%2520%25d6kad%2520trygghet%2520och%2520minskad%2520brottslighet.pdf

Program för kommunens samverkan
med den idéburna sektorn

Antaget av kommunfullmäktige 2012-06-12

**Linköpings
kommun**